

CONCEPTNOTA: CULTUURHUIS ALS DERDE PLEK

CONCEPTNOTA: CULTUURHUIS ALS DERDE PLEK

Deze conceptnota vormt de **kapstok** die de belangrijkste uitgangspunten uitzet voor wat een derde plek betekent voor het cultuurhuis in Hoogstraten. Het concept bouwt verder op

reeds gevoerd vooronderzoek van stadsdiensten en werd samen met verschillende stakeholders uit het culturele veld in Hoogstraten verfijnd.

Workshop met stakeholders voor de opmaak van het concept een derde plek voor Hoogstraten

EEN CULTUURHUIS VOOR HOOGSTRATEN

Stad Hoogstraten nam in het Meerjarenplan 2020-2025 de expliciete actie op om een nieuw cultuurhuis te realiseren als multifunctionele ontmoetingsplaats. In 2020 stelde het stadsbestuur een procesbegeleidingsteam aan dat als opdracht heeft om stad Hoogstraten te begeleiden bij de realisatie van een cultuurhuis, o.a. met deze conceptnota. De concrete actie volgt op een jarenlange uitgesproken intentie om in Hoogstraten een cultuurcentrum uit te bouwen, zoals te lezen in een krantenartikel daterend uit de jaren '60.

Vooronderzoek

Het stadsbestuur startte in 2017 een onderzoek naar de opportuniteiten en mogelijkheden voor een cultuurhuis in Hoogstraten, waarbij op regelmatige basis werd teruggekoppeld aan bevolking en politiek. Eén van de vaststellingen: "Zo'n gemeenschapscentrum is te zien als een cluster, een samenhangend geheel van functies en voorzieningen. Dit moet via ligging, architectuur, werking, beheer, enz. als meest belangrijke doelstelling worden gehuldigd. [...] Daarin zal het gemeenschapscentrum veel meer dan een programma opnemen, maar als een hub functioneren en veel verbindingen, netwerken en structurele samenwerkingsverbanden creëren."

Daarom werd een koppeling tussen vier stadsdiensten naar voren geschoven: gemeenschapscentrum, bibliotheek, Academie voor Muziek en Woord Noorderkempen en het toeristisch onthaal (Visit Hoogstraten). Hierbij kan niet genoeg onderstreept worden dat deze partners niet toevallig in hetzelfde gebouw worden ondergebracht, maar er gezocht wordt naar maximale integratie en verwevenheid. En dat in een gebouw met een duidelijke eigen identiteit. Of zoals de onderzoekers stelden: "Het centrum moet een eigen identiteit opbouwen, een 'brand' worden zelfs, en dat vraagt goed denkwerk: naam, logo maar evenzo meubilair, inrichting, soort horeca enz. Refererend aan "derde ruimte" is een gevoel van eigenheid, eigenaarschap en thuis zeer belangrijk. Dit imago is meer dan verpakking en vraagt veel aandacht in de globale conceptontwikkeling."

Op de afbeelding is een krantenartikel te zien van in de jaren '60.

EEN CONCEPTNOTA ALS KAPSTOK

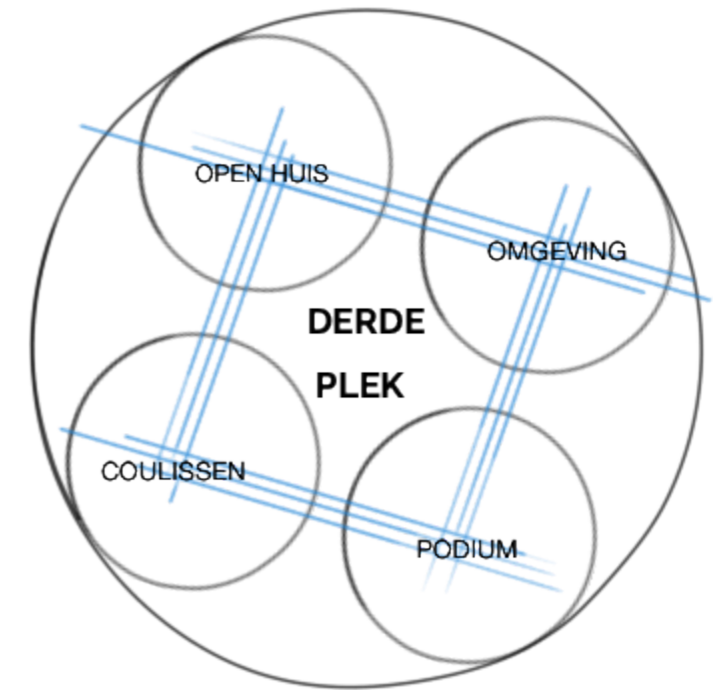
De conceptnota bouwt verder op het vooronderzoek en is het resultaat van een proces waarin het concept van 'een derde plek' verder werd uitgewerkt voor Hoogstraten. In deze zoektocht werden verschillende stakeholders betrokken, zowel intern als extern (lokale artiesten, ondernemers, vaste PAX-gebruikers zoals de fanfare, ...). De nota geeft meer info over het reeds afgelegde traject, de conceptuele visie, de gebruikers, het ambitieniveau en de ruimtelijke randvoorwaarden met eerste blik op programma van eisen. Zo wordt het een kapstok waar steeds naar teruggegrepen kan worden door de verschillende stakeholders.

12 ambities

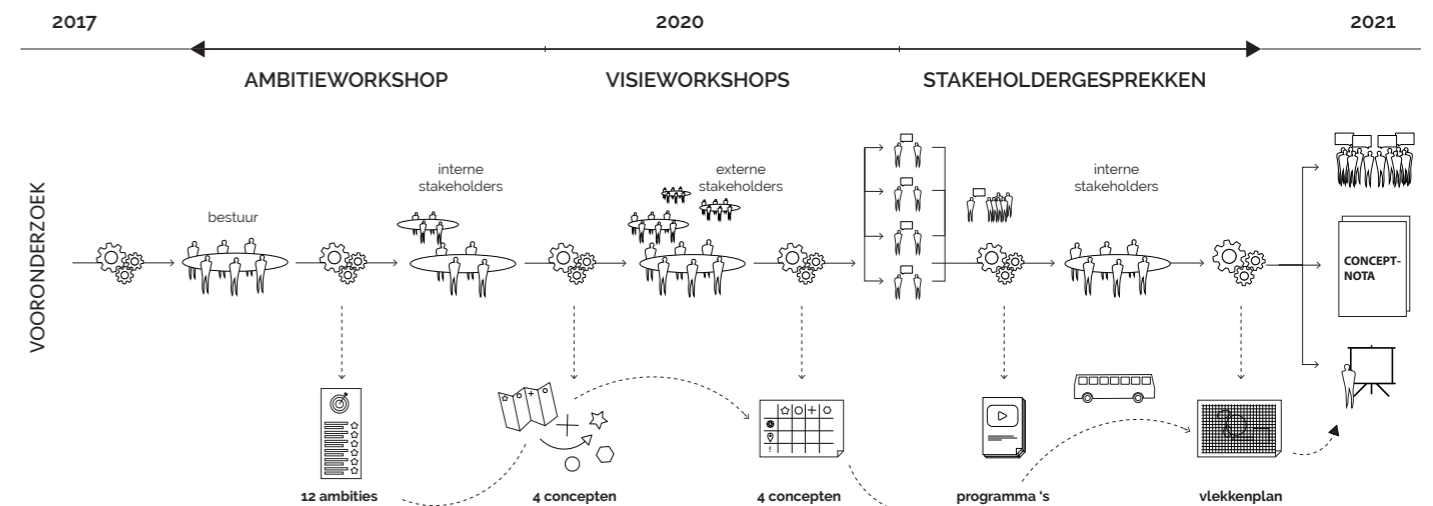
Met de stuurgroep van het cultuurhuis werd er een workshop georganiseerd om het ambitieniveau van het bestuur scherp te stellen. Hieruit kwamen 12 ambities die de rode draad vormen doorheen de conceptnota. Ze worden toegelicht op de volgende pagina.

4 concepten

Er werd ook een workshop georganiseerd met de interne stakeholders. Hieruit kwamen 4 concepten naar boven die essentieel zijn om het cultuurhuis op te bouwen: een open huis, een podium, de coulissen en de omgeving. Deze werden aan de hand van aparte stakeholdergesprekken verder uitgediept. Ook een ruimere groep van externe stakeholders werd betrokken om deze 4 concepten verder uit te werken en zo samen het concept van 'een derde plek' te verfijnen voor Hoogstraten.

^ Conceptschets van het cultuurhuis als derde plek: 12 ambities / 4 concepten > Processchema

RELATIE MET OMGEVING

Het cultuurhuis moet ruimtelijk en inhoudelijk in relatie treden met de openbare plekken in de directe omgeving (IKO, Sint-Katharinakerk, Vrijheid) en verder (kerkhof, stadhuis,...).

LAAGDREMPELIG

Het cultuurhuis moet voor iedereen makkelijk te bereiken en laagdrempelig zijn. Het moet een plek zijn waar iedereen (alsook alle leeftijden) zich thuisvoelt, ook niet-cultuurliefhebbers.

ONTMOETING EN VERBONDENHEID

Het cultuurhuis moet een plek van ontmoeting en verbondenheid vormen voor alle inwoners en verenigingen van Hoogstraten.

BELEVINGSWAARDE

Het cultuurhuis moet mensen aantrekken omwille van zijn belevingswaarde (niet louter door het cultuuraanbod). Het moet dus een interactieve plek zijn met een brede waaier aan activiteiten die te beleven vallen.

MEERWAARDE

Het cultuurhuis moet bezoekers meer aanreiken dan waar ze voor kwamen en zo hun blik verruimen. Het biedt meerwaarde door beleving, inspiratie, creativiteit, verbazing en verwondering.

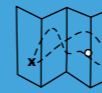
LOKALE EN REGIONALE INBEDDING

Het cultuurhuis moet zich richten op de inwoners van Hoogstraten en omliggende gemeenten. Samenwerken op regionaal niveau is hierbij cruciaal.

CULTUREEL HART

Het cultuurhuis en ruimere cultuursite moet het hart vormen van cultuur en vrije tijd in Hoogstraten.

STARTPUNT STADSBEZOEK

Het cultuurhuis moet fungeren als startpunt van een stadsbezoek. Een centrale plek om vanuit op ontdekking te gaan, zowel in Hoogstraten als in het cultuurhuis zelf.

SYNERGIE GEBRUIKERS

Het cultuurhuis moet synergie en kruisbestuiving opwekken tussen de verschillende bewoners van het huis en de bezoekers ervan.

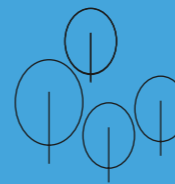
DYNAMISCH GEBRUIK

Het cultuurhuis moet een dynamisch gebruik genereren doorheen de tijd.

ONGEPROGRAMMEERD

Het cultuurhuis moet ruimte laten aan ongeprogrammeerde activiteiten.

GROENE LONG

De buitenruimte rond het cultuurhuis moet als een groene long dienen voor de omliggende omgeving en het gebouw een voorbeeldfunctie vervullen inzake duurzaamheid.

EEN CULTUURHUIS ALS DERDE PLEK?

Voor het cultuurhuis wordt vertrokken van het concept van 'een derde plek', een concept van de socioloog Ray Oldenburg dat hij lanceerde in het boek *The Great Good Place* (1989): *"The character of a third place is determined most of all by its regular clientele and is marked by a playful mood which contrasts with people's more serious involvement in other spheres. Though a radically different kind of setting for a home, the third place is remarkably similar to a good home in the psychological comfort and support that it extends... They are the heart of a community's social vitality, the grassroots of democracy [...]"*

Het is een plek waar je graag vertoeft en die bestaat naast je huis (eerste plek) en je werk (tweede plek). Het is een sociale omgeving die bijdraagt aan maatschappelijke betrokkenheid, uitwisseling van ideeën/opvattingen en een gezonde democratie. Het is een informele verzamelplaats: een publieke ruimte die doordacht wordt ingericht waardoor ze uitnodigend wordt. Het creëert een gevoel van huiselijkheid en tegelijk eigenaarschap. Een thuis weg van huis, een **'stedelijke huiskamer'**. Het toekomstige cultuurhuis dient het beeld van een 'klassiek' cultuurcentrum dus te overstijgen. Of zoals het boek '3rd 4 all' stelt: *[...] third places can claim a prominent position in a town. You should create libraries and cultural centres that people did not have before. Places that make a difference and also make sense to your town, using themes that appeal to the local people. A place with mixed functions serves and attracts many people."*

EEN PLEK VOOR DE HOOGSTRATENAAR!

Dit concept blijft in zekere mate generisch, waardoor een zoektocht naar lokale ingrediënten nodig was. Miek De Kepper (expertise in lokaal Cultuurbeleid via CC Bierbeek, FEVECC, VVSG, LOCUS, enzovoort.) benadrukt dat het gebouw maar een middel is om tot een levendig cultuurhuis te komen, de organisatie en de mensen zijn de cruciale factoren.

Initiatief van onderuit en inzet van vrijwilligers

Het cultuurhuis is geen derde plek zonder de gebruikers die zorgen voor levendigheid. In het bijzonder zijn de vrijwilligers van essentieel belang om van onderuit initiatieven op te zetten en daarmee bij te dragen aan de sfeer in en rond het cultuurhuis. Hoogstraten kent vandaag al een rijk verenigingsleven, met de verschillende jeugdhuizen, fanfares en tal van andere organisaties waarbij de schaal en reikwijdte soms ver buiten Hoogstraten reikt zoals de Antilliaanse Feesten of vzw LA:CH. Een cultuurhuis met goed uitgeruste infrastructuur in het centrum kan deze inzet enkel maar versterken. De concertzaal De Singer in het nabije Rijkevorsel is een mooi voorbeeld van hoe een sterke vrijwilligerswerking een verschil kan maken met een sterke uitstraling die tot ver reikt. Omdat deze lokale bewegingen hun plaats zouden vinden in het cultuurhuis dient deze plek voldoende laagdrempelig te zijn van aard.

Ingebed in een bovenlokaal netwerk

Ook het creëren van een eigen identiteit is een belangrijk element: het moet geen "kleine Warande", het bekende cultuurcentrum in het naburige Turnhout, worden. Het mag niet de bedoeling zijn om in rechtstreekse concurrentie te treden met andere cultuurcentra in de omgeving. Om ook bovenlokaal een betekenis te krijgen dient de programmatie dus een sterke aanvulling te bieden op wat er in de regio bestaat en daarrond een sterke identiteit vormen die aansluit met wat er in Hoogstraten leeft. Samenwerken op een regionaal niveau is hierbij cruciaal, zodat een bovenlokaal netwerk ontstaat waarin zaken zoals programmatie besproken kunnen worden.

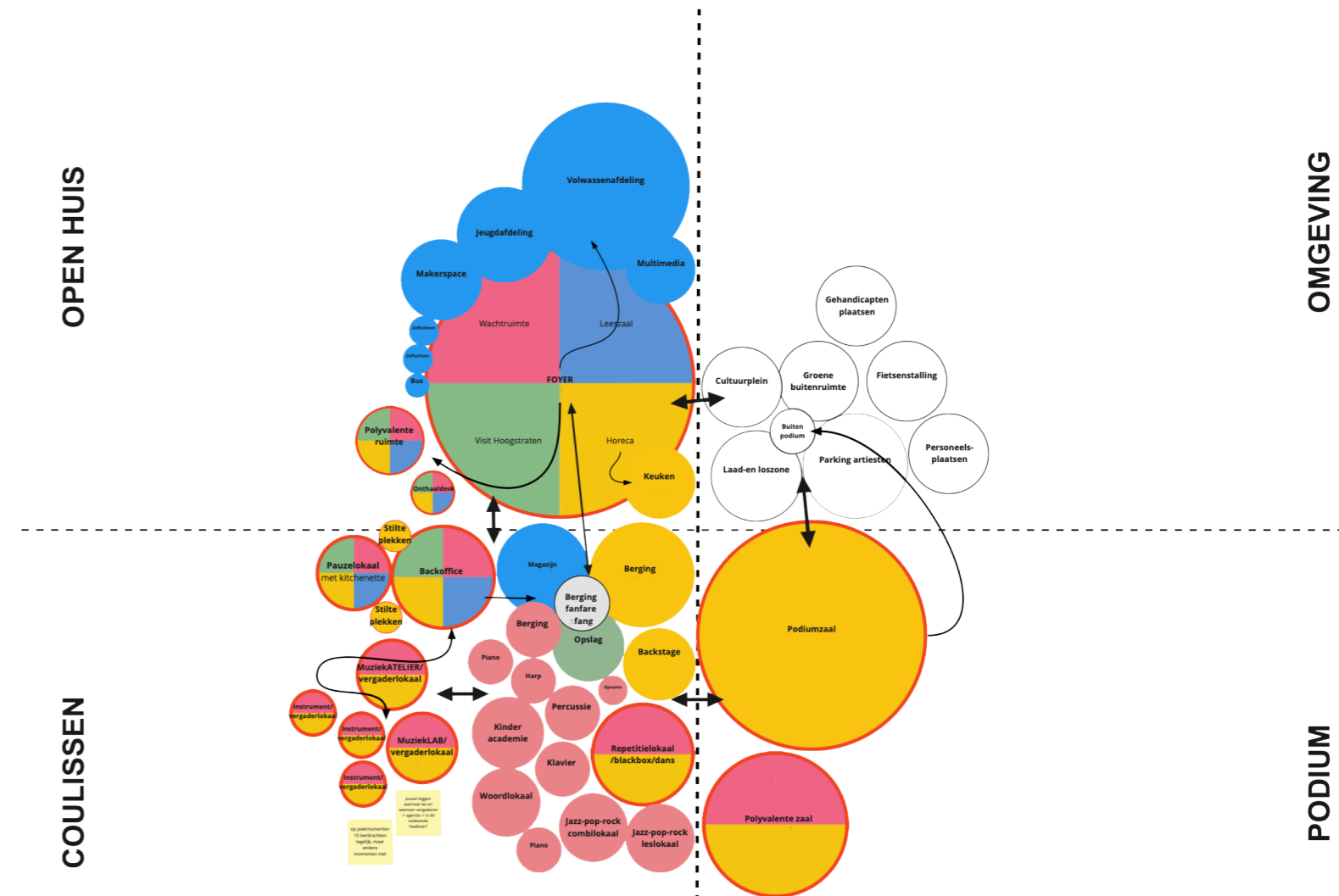
EEN VLEKKENPLAN ALS OPSTAP

Het belang van een maximale integratie en verwevenheid tussen de verschillende partners in het cultuurhuis werd reeds benadrukt. Dit heeft zowel ruimtelijke en organisatorische implicaties. Tijdens de stakeholdergesprekken gingen we dieper in op de specifieke eisen van iedere stakeholder en zochten we naar mogelijke overlappings in gedeeld gebruik.

Hierbij doken heel wat kanttekens op die bilateraal verder werden opgenomen. Aan de hand van een vlekkenplan werd verder gebouwd op de 4 concepten die naar voor werden geschoven. Een gezamenlijk vlekkenplan kan de uiteindelijke ontwerpers helpen om tot een gedragen project te komen. De volgende pagina's gaan verder in op deze 4 concepten.

gezamenlijk stakeholderoverleg

CONCEPT 1: OMGEVING

Dit is de ruimte rond het cultuurhuis (en verder) dat kan functioneren als plein en/of park.

EEN IMPRESSIE

Dirk (46) en Liza (43) komen 's morgens al goed op tijd aan in Hoogstraten. Ze parkeren hun wagen op de ondergrondse parking aan de Vrijheid en halen hun fietsen van hun fietsenrek. De indrukwekkende Sint-Katharinakerk trok hun aandacht al toen ze Hoogstraten naderden. Met de fiets in de hand wandelen ze langs het gebouw en vergapen ze zich aan de priemende toren en de bedrijvigheid van de restauratie. Ze besluiten eerst een kopje koffie te gaan drinken en meer informatie te verzamelen om hun dag in te plannen. Het kerkpad brengt hen naar het cultuurhuis waar ze de fietsen vlakbij de inkom in een nette fietsstalling kunnen stallen. Dirk stelt enthousiast vast dat ze straks, voor ze aan hun fietstocht beginnen, hun banden wat extra kunnen oppompen met de fietspomp die in de fietsstalling ingewerkt zit.

Binnen stoten ze op enthousiaste onthaalmedewerkers die hen verwelkomen. Meteen wordt hen duidelijk gemaakt waar ze de toeristische fietsroutes kunnen terugvinden. En natuurlijk waar ze een lekker kopje koffie kunnen bestellen. Ze hebben zich nog maar net in een gezellig salon ten midden van de boekenkasten en schappen vol unieke producten van lokale designers en kunstenaars genesteld als een medewerker van het toeristisch onthaal erbij komt zitten. Samen met de medewerker krijgen ze een zicht op de voornaamste bezienswaardigheden en mogelijke fietsroutes. De tips voor de beste ijssalons langs de routes krijgen ze er gratis bij. Ze krijgen ook de suggestie om hun route te bekijken op het grote touchscreen dat vlakbij staat. Daarop vinden ze voor alle fietsroutes de voornaamste plekken die ze zullen tegenkomen met meer achtergrondinformatie.

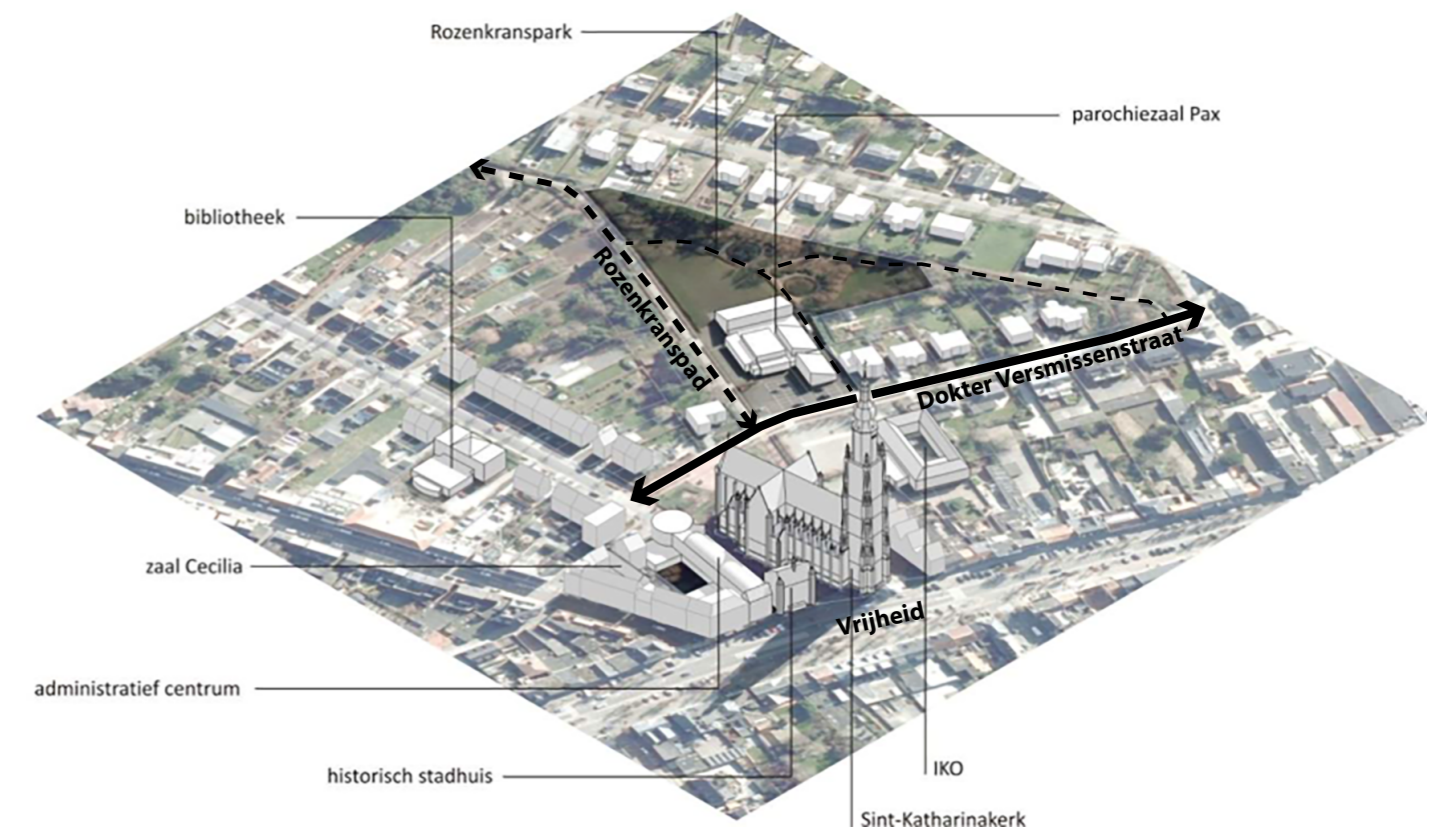
Uitbreiding van het centrum

Het cultuurcentrum als derde plek wordt één van de belangrijkste publieke plekken van Hoogstraten. De locatie nabij de Vrijheid en de Kerk is een pluspunt. Toch toont de omgeving, aan de achterkant van de Vrijheid vandaag weinig stedelijk karakter. De inplanting van het gebouw en de inrichting van de publieke ruimte kunnen dit stedelijk karakter versterken om de centrumfunctie van de Vrijheid uit te breiden zodat de Dokter Versmissenstraat geen achterafstraatje blijft.

Trage verbindingen

In de omgeving van de locatie en vooral in de residentiële wijk ligt reeds een netwerk van trage wegen in relatie tot de site. Dit netwerk is belangrijk en kan versterkt worden in de richting van de Vrijheid zodat een fijnmazige structuur ontstaat. Dit kan ook mensen aanmoedigen om te voet of per fiets naar het cultuurhuis te komen en op afstand te parkeren.

Het boek 'Beyond the Black Box and White Cube' stelt het zo: *"Moeten we ons druk maken om de omgeving van musea en theaters? Ja, want het bepaalt hun uiterlijk en dus hoe de buitenwereld ze waarneemt. De contouren van museum en theaters vormen bovendien een kans om als het ware een publieke etalage of cultureel recreatiegebied te creëren, waar (potentiële) bezoekers worden verleid tot een (langer) verblijf. Een prettige en prikkelende periferie stimuleert immers de nieuwsgierigheid en maakt het museum en theater attractiever en laagdrempeliger. [...] Een belangrijke opgave voor musea en theaters is daarom de inspiratie, de verwondering of het plezier van het cultuurbezoek buiten hun gebouw al zichtbaar en voelbaar te maken. Als de omgeving van het cultuurgebouw net zo bruist en inspireert als binnen, is het gebouw bovendien een katalysator voor de openbare ruimte."*

Groen en rust

Het huidige groene karakter van de site dient behouden en indien mogelijk versterkt te worden. Het is gelinkt aan de trage verbindingen, en kan naast een meer stedelijk karakter ook een plek van rust bieden voor de dagelijkse gebruikers van het centrum. Daarnaast vormt het groen ook een belangrijke geluidsbuiter naar de woonwijk.

Ontmoeten

Als belangrijke publieke plek die veel beweging genereert ontstaat er ook ruimte voor spontane ontmoeting en bovendien als een plek waar mensen van alle leeftijden kunnen afspreken. Het ontwerp van de publieke ruimte in relatie tot het gebouw houdt rekening met beschutting, zitplaatsen, ontmoetingsruimte voor jong en oud en speelruimte voor kinderen, zonder éénduidig geprogrammeerd te zijn. Een object kan zowel dienst doen als zitruimte als om op te spelen, zoals bijvoorbeeld bij het recent heraanlegde Moorkensplein te Borgerhout.

Verlengde van het programma uit zich buiten

Het programma van het cultuurcentrum begeeft zich wanneer mogelijk ook naar buiten. Dit kan gaan over kleinschalige markten zoals een boerenmarkt, het terras van het leescafé of een voorstelling die in de tuin kan doorgaan. Een goed voorbeeld hiervan is de Zomerbar van de Zomer van Antwerpen die elke zomer opnieuw een buitenbib voorzien.

Het dak op

Het programma kan zelfs doorgetrokken worden tot op het dak. Ook deze ruimte kan geïntegreerd worden met de omgeving en efficiënt gebruikt worden. Zo zou het gebruikt kunnen worden voor het organiseren van evenementen met zicht op het erfgoed van de stad, zoals bij het MAS in Antwerpen of een eind verder in Miami. De bibliotheek van Dendermonde gebruikt haar dak zelfs als parking en in het Cultuurhuis van Bergsjön wordt het dan weer ingericht als groene ruimte.

Outdoor kinderbibliotheek, zomer van Antwerpen
> leeromgeving voor kinderen

Links Moorkensplein, Borgerhout
> laagdrempelig, niet éénduidig geprogrammeerd
Rechts: Pixelland Myanyang
>fantasierijke speelomgeving voor kinderen

boven: Bib Dendermonde
> dak als parking en eventruimte
links: Miami, 1111 Lincoln Road
> optreden op het dak

boven: Kulturhus Bergsjön
> groendak
onder: MAS, Antwerpen
> zicht op stad en haar erfgoed

Stuk Leuven
> het programma (cinema, concerten) richt zich naar buiten

CONCEPT 2: OPEN HUIS

Het open huis is het hart van het cultuurhuis. Het is de ruimte waar de derde plek het meest tot uiting zal komen door een intense dynamiek die ontstaat uit een verwevenheid aan functies. Het gaat in het bijzonder om de bibliotheek, het toeristisch infopunt, de foyer, de bar, een local store, flexibele werkplekken, de makerspace,...

EEN IMPRESSIE

Luca (36) stapt het cultuurhuis binnen. Hij weet nog hoe ongerust hij de eerste keer was. Zijn Nederlands was toen nog niet zo goed en hij was benauwd dat hij het leslokaal niet zou vinden. Maar de duidelijke wegwijzers met kleurcodes en symbolen zette hem meteen in de goede richting. Nu is hij er kind aan huis. Niet enkel voor de sessies van praatpunt, maar ook voor de pianolessen die hij er volgt. Als kind had hij wel lessen gevolgd, maar doorheen de jaren was zijn hobby verwaterd. Het was pas toen hij hier in het cultuurhuis had afgesproken met zijn buddy om iets te drinken dat zijn passie terug werd aangewakkerd.

Hij stopt even voor het raam dat uitkijkt op de twee prachtige vleugelpiano's. Zijn docent is er nog niet. Luca besluit nog even door de boeken te snuisteren. De vorige keer had hij van een van de medewerkers een aantal tips gekregen voor boeken die hem konden helpen zijn Nederlands te oefenen. Vanuit zijn ooghoek ziet hij zijn docent toekomen. Hij snelt naar de zelfscan en maakt snel en eenvoudig de ontlending in orde vooraleer hij zich naar het muzieklokaal haast. Na de les heeft Luca al de tijd van de wereld. Hij zou nog snel even naar huis kunnen gaan. Maar hij heeft hier over een uurtje afgesproken met vrienden, dus kan hij eigenlijk al even goed blijven. Ze gaan straks samen een van de publieke barbecues buiten aansteken. Ideaal: ieders brengt wat lekkers mee, de kinderen kunnen zich uitleven over de kleurrijke, uitnodigende speeltuin en meer dan genoeg plekjes om je te zetten en gezellig te kletsen. Maar eerst nog een uurtje ontspannen. In een van de zithoekjes van de leeszaal? Nee, het is heerlijk weer buiten, Luca besluit zich languit in het gras te leggen en met zijn blote tenen in het gras te wroeten. Misschien stapt hij zo meteen af op het groepje jongeren dat Kubb aan het spelen is om te vragen of hij mee kan doen.

Laagdrempelig

Het cultuurhuis is er in de eerste plaats voor alle Hoogstratenaren en dus niet enkel voor zij die zichzelf als cultuurminnend beschouwen. Het is er ook voor wie theater en musea als nog een grote stap zien. Als open huis staat het cultuurhuis ook garant voor cultuur met een kleine c, die laagdrempelig en vaak gratis is, en een opstap biedt om zich ook tot de minder toegankelijke vormen van cultuur te richten. Niet dat cultuur met de kleine c daarom minderwaardig is. Laagdrempelige cultuur geldt zowel voor de maker als de belevener. De lokale maker krijgt hier makkelijk kansen om te tonen, de belevener wordt verrast.

Een stedelijke huiskamer

Het open huis is er als een stedelijke huiskamer voor iedereen. Het is een aangename verblijfspot waar ook vaak iets te beleven valt waardoor je graag goed op tijd komt of blijft hangen na een activiteit of bezoek, of waar je je kind opwacht tijdens een muziekles. Zo is het open huis ook een startpunt om op ontdekking te gaan, zowel in Hoogstraten (via toeristische wandelingen), als in het cultuurhuis zelf. Als plek waar je ook vrijblijvend iets kan drinken en lezen (of coworken) is de tijd die men daar spendeert nooit verloren. Als voorbeeld van die huiselijke sfeer wordt hieronder o.a. verwezen naar De Chocoladefabriek in Gouda.

rechts: Grünerlokka library
> bibliotheek als een huiskamer

onder: Chocoladefabriek, Gouda
> huiselijke sfeer

Het boek 'Beyond the Black Box and White Cube' stelt het zo: "De huidige invulling en opzet van museum- en theatergebouwen leidt bij veel bezoekers, bewust en onbewust, tot doelmatig cultuurbezoek. We bekijken de voorstelling of tentoonstelling, eten, drinken of kopen daarna eventueel wat, maar verlaten dan het pand. Voor sommige bezoekers voldoet dat, maar het maakt een museum of theater geen third place. Een gebouw dat uitnodigt tot langer ongedwongen vertoeven, wel of niet verbonden aan een voorstelling of tentoonstelling, is voor musea en theaters van enorm belang. Prettige verblijfsruimte maakt deze gebouwen (en ook de stad of omgeving) laagdrempeliger, aantrekkelijker of levendiger."

Brede activiteiten

Het open huis maakt daarom werk om brede activiteiten aan te trekken die mensen lokken. Bijvoorbeeld een 'boerenmarkt' of een 'repaircafé'.

Bibliotheek Permeke
> lokale boerenmarkt

Officiële status

Hoewel de openheid tot de omgeving en het laagdrempelige karakter voor dit open huis belangrijk zijn, houdt men in deze gedeelde ruimte rekening met elkaar. Dit wordt afgedwongen door de architectuur van het gebouw die de ruimte en het toekomstige een officieel karakter geven. Wanneer men binnenkomt gelden ongeschreven regels als beleefdheid en respect naar anderen toe, alsook naar het gebouw. In de Krook in Gent werd de entree bijvoorbeeld bewust smaller gemaakt naar inleiding van enkele voorvallen in de bibliotheek van Gent waar mensen zich té zeer thuis voelde.

Centraal onthaal met duidelijke wayfinding

Het open huis omvat ook een centraal onthaal dat tot de verschillende functies van het gebouw leidt. De architectuur communiceert duidelijk de toegangen tot de verschillende ruimtes. Daarnaast heeft het onthaal een duidelijk aanspreekpunt. Een plek waar je vragen kan stellen aan de gastvrouw of -heer.

Links: Bibliotheek Gent
 > te open
 Rechts: Krook Gent
 > afremmender

Toeristisch infopunt Gent
 > Het infopunt legt een visuele link met de historische stad

LoCHal, Tilburg
 > open karakter

Links: Vooruit Café, Gent
 > coworking
 Rechts: Kulturhus Bergsjön
 > buiten komt naar binnen

Stormkop, Antwerpen
 > kinderen mee tuinieren

CONCEPT 3: PODIUM

Het podium is de ruimte waar werk getoond wordt en waar mensen geïnspireerd worden. De podiumzaal is hier slechts een onderdeel van.

EEN IMPRESSIE

Charlotte (28), Wim (31), Sep (5) en Lot (2) komen puffend bij het cultuurhuis aan. Ze moesten nogal trappen om Sep bij te houden, hij was zo enthousiast om te komen spelen aan het cultuurhuis. Wim stalt de bakfiets waar gelukkig altijd handig plaats voor is en probeert Sep en Lot wat in toom te houden. Gelukkig hebben we afgesproken met nonkel Joris en tante Marie, dan kunnen zij de kinderen mee entertainen, fluistert hij tegen Charlotte. Charlotte wijst hem erop dat ze hier niet veel werk zullen hebben met de kinderen, er zoveel te zien en beleven voor hen. De kinderen hebben al gekozen wat ze eerst willen doen: de reuzezitzak! Met hun korte beentjes razen ze naar de enorme zitzak die in de kinderafdeling ligt. Met een enthousiaste aanloop laten ze zich in het gevaarte ploffen. Ze zijn duidelijk niet alleen, Charlotte herkent al zeker Maddox en Isabeau van Sep zijn klas. Wim gaat nog even tegen de kinderen zeggen dat ze aan het tafeltje vlakbij gaan zitten en dat ze rustig aan moeten doen met de reuzegezelschapsspellen die her en der verspreid liggen.

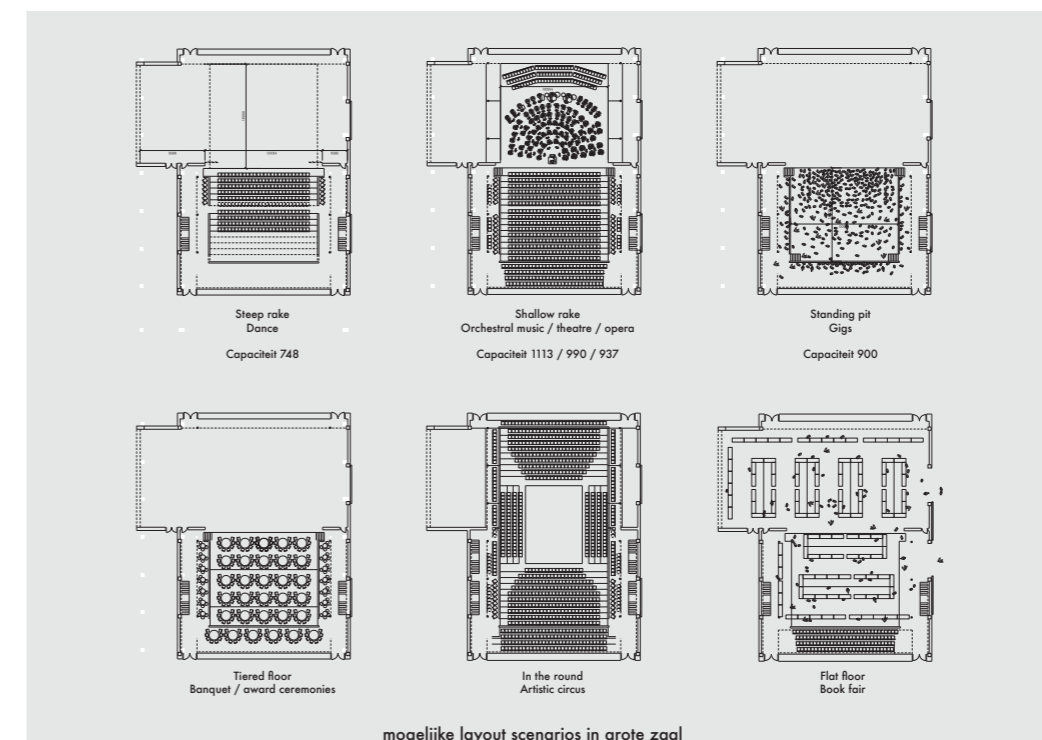
Na een tiental minuutjes komt Lot van haar sapje drinken. Sep heeft ze achtergelaten, want die is met een boek in een van de geheime plekjes van de fantasieburcht gekropen en daar had zij geen zin in. Charlotte en Marie besluiten haar mee naar buiten te nemen zodat Wim en Joris rustig het kinderaanbod kunnen doorspitten. Maar eerst een sanitaire stop! Gelukkig zijn er hier overal voorzieningen op maat: buggyparkings, verschoonkussens, noodpampers, kindertoiletjes, wasbakken op kinderhoogte,... Charlotte verbaast zich erover hoeveel rekening hiermee is gehouden. De brochure die Wim zit te doorbladeren staat bol van de fijne kinderactiviteiten: theater, creatieve workshops,... Of misschien is het toch maar tijd voor een instrument, denkt Wim als hij Sep verwonderd naar een sousafoon ziet kijken. Met veel tegenzin krijgen Wim en Joris Sep mee naar buiten. Zodra hij echter de deur uit is, klaart hij weer helemaal op. Hij leek even te zijn vergeten hoeveel toffe speelmogelijkheden hier zijn. Het verbaast Wim niets dat Sep meteen naar de klankspellen gaat. De bijzondere, unieke constructies die op allerlei manieren muzikjes en klanken maken: Sep is er sinds dag één dol op. Hij ziet Lot ook weer op haar vertrouwde stek zitten: de schommel ten midden van alle kleurrijke blokken waar kinderen aan het klauteren zijn terwijl Charlotte en Marie zitten te keuvelen. Het zal weer een hele opdracht zijn om ze mee naar huis te krijgen, zucht Wim tegen Joris. Misschien moeten we hier maar iets eten, smakt Joris als hij de heerlijke barbecuelucht ruikt die voorbij komt drijven.

Het podium

Qua programma en functies is er vraag naar een vaste podiumzaal (bv. voor theater, concerten en cinema) met de nodige technische uitrusting. Daarnaast is er ook nood aan een lege, polyvalente ruimte die kleiner/groter gemaakt kan worden. Deze kan bijvoorbeeld dienst doen als repetitieruimte, auditorium voor lezingen en toonmomenten, ruimte voor teerfeesten, beurzen of ledenfeesten, enz.

Betaalbaar en gebruiksvriendelijk

Maak ruimte voor cultuur en er zal cultuur ontstaan. De culturele infrastructuur moet toegankelijk en eenvoudig te gebruiken zijn voor zowel lokale verenigingen en organisaties als initiatiefnemers van events. Daarbij zijn betaalbaarheid en gebruiksvriendelijkheid belangrijke voorwaarden. Zalen moeten makkelijk omgetoverd kunnen worden waarbij meubilair makkelijk opgeborgen kan worden en technisch materiaal veilig, flexibel en gebruiksvriendelijk gebruikt kan worden.

Podiumkunstensite, Leuven
> verschillende opstellingen.

Het festival

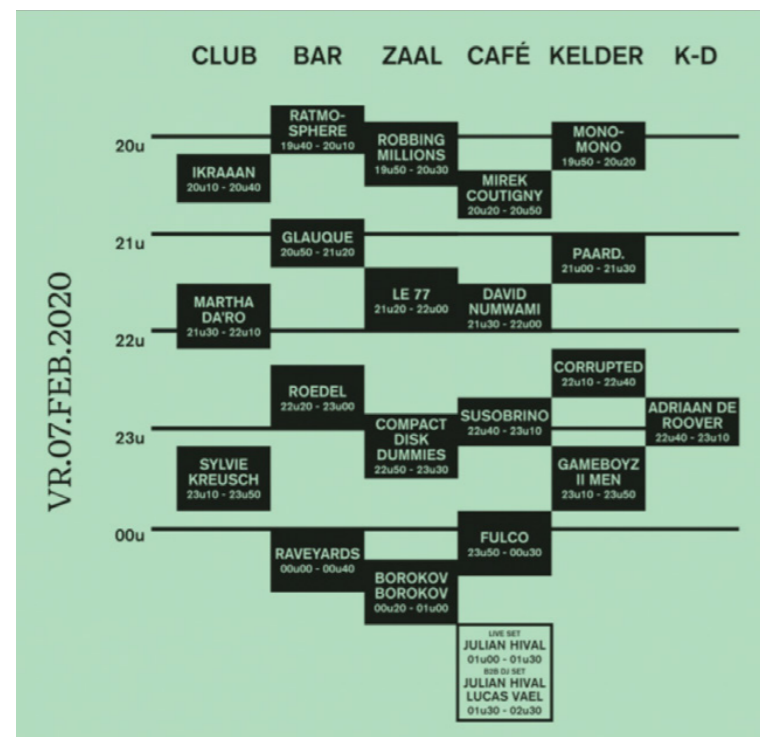
Als uitbreiding van het podiumgebeuren kan het hele gebouw zich potentieel omtoveren tot een 'festival' waar tentoongesteld wordt en waar het gebouw toelaat om verschillende plekken als podium of tentoonstellingsruimte te laten dienen. Zo kunnen in de foyer of gangen vrije tentoonstellingen of toonmomenten van de AMWN plaatsvinden, zodat mensen dit kunnen beleven voor of na een voorstelling of bezoek aan het cultureel huis. Trappartijen kunnen dienen als tribunes en intieme ruimten zoals een hoek in de bibliotheek of open ruimten kunnen plots dienen voor allerlei vormen van performances: van het voorlezen van poëzie tot een dj-concert. Ook een podium buiten (arena) of het openen van een zaal tot een buitenpodium kunnen de veelheid aan ervaringen bevorderen. Als voorbeeld een poster van een festival waarbij evengoed de kelder en bar benut werden.

De wandeling als beleving

Zowel de weg naar de voorstelling als die erna, tot het betreden van de bar, maakt deel uit van de cultuurbeleving. Het kan verrassend zijn door de blik op een tentoonstelling, de kerk of de tuin. Aanwezigheid in het cultureel huis, nog los van een geprogrammeerd aanbod, moet inspireren en verwonderen. Onze gasten moeten er verrijkt buiten stappen met een idee, inspiratie, creativiteit, verwondering, verbazing, waardevolle herinneringen.

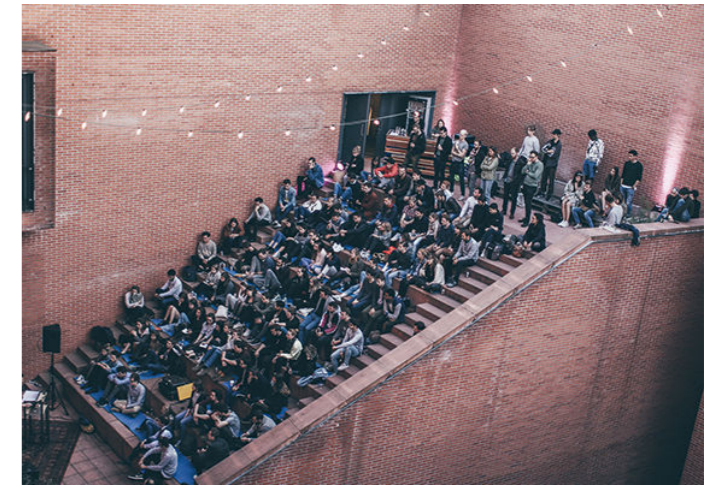
Cultuurbrede programmatie

Er moeten zowel vaste als occasionele gebruikers, amateurs of professionele verenigingen, scholen, individuele artiesten, jong talent enz. aangetrokken worden. Er is daarom nood aan een cultuurbrede programmatie met eigen accenten.

We are open, Trix Antwerpen
> Trix verandert tijdens We are open in een festival waar verschillende ruimtes plots podia worden

Boven: Stuk Leuven
Onder: Krook, Gent
> trap als concertplaats

Links: Theatre de Camapgne
> relatie met gangen
Rechts: Linde Center, Linx
> binnen komt naar buiten

De Singel, Antwerpen
> gangen als gratis tentoonstellingsruimte

CONCEPT 4: COULISSEN

De coulissen is het gedeelte achter de schermen waar vaste gebruikers, maar ook verenigingen en artiesten (dagelijks) actief zijn en het maakt integraal deel uit van de derde plek. Door kruisbestuiving te stimuleren tussen deze verschillende actoren komt het cultuurhuis als derde plek des te meer tot leven.

EEN IMPRESSIE

Carolien (28) stapt, laptop onder de arm, binnen in het cultuurhuis. De baliemedewerkers herkennen haar meteen en wensen haar een fijne werkdag. Ze loopt meteen door naar haar favoriete plekje: een rustig tafeltje tussen de boeken. De groene muur met tientallen planten naast haar helpt haar om zich te focussen. Drie dagen in de week komt Carolien in het cultuurhuis werken. Ze mag zich installeren waar ze wilt en vindt overal wel een stopcontact vlakbij. Bovendien kan niets tippen aan de cappuccino die ze hier kan drinken. Ze is lang niet de enige digital nomad die hier komt werken. Als ze rondkijkt, ziet ze aan de grote stamtafel een groepje mensen zitten die ze hier wel vaker ziet. Ook Charel zit aan zijn dagelijkse krant in een van de salons, merkt ze. Zodra ze is ingelogd op de wifi begint ze naarstig te werken. Ze is zo verzonken in gedachten dat ze de klasgroep jonge kinderen niet ziet binnenkomen. Het is pas als ze in een luide schatterlach schieten in de voorleeshoek dat ze hen opmerkt. Meteen een goed signaal voor een korte pauze. Ze klapt haar laptop dicht en wandelt een toertje door het gebouw.

In een van de salons zit een koppel in fietstenuue dat uitleg krijgt van een van medewerkers. Een deel van de schoolkinderen zit in de voorleeshoek, terwijl anderen knus met een boek geïnstalleerd zitten in de oude botsautootjes die her en der verspreid staan. Ze merkt dat twee kinderen staan te kijken aan de grote glazen box midden in de leeszaal. Nieuwsgierig gaat ze erbij staan. Ze zijn duidelijk gefascineerd door de robotjes die door de makerspace zoeven. Dat doet haar eraan denken dat ze er binnenkort nog eens moet binnenspringen om dat nieuwe ontwerp dat ze maakte te printen op een t-shirt. Misschien kan ze het wel verkopen via de local store hier in het cultuurhuis? Terwijl ze staat te mijmeren, kriebelen de zonnestralen in haar nek. Ze vallen binnen door het grote groene atrium. Carolien staat net op het punt om de weelderige groene tuin in te duiken als ze zich bedenkt. Ze beseft dat ze nog een lokaal moet reserveren voor haar vergadering in de namiddag. De aantrekkelijke muzieknoden die uit de tuin komen drijven, zullen voor een andere keer zijn. Gelukkig worden er hier vaak genoeg open repetities gehouden. Aan de balie heeft ze op een paar minuutjes een geschikt lokaal gezocht en gevonden, dus kan ze met een gerust hart verder werken. Maar toch snel even een nieuwe cappuccino halen!

Overgang

Het vormt de overgang tussen het publieke gedeelte van het open huis en het podium enerzijds en het niet-publieke gedeelte van de backstage, leslokalen, berging, backoffice, enzovoort. Met deze grens tussen privaat en publiek kan gespeeld worden. In het boek 'Beyond the Black Box and White Cube' wordt het volgende gesteld: *"Musea en theaters die weloverwogen hun gebouw en activiteiten aanpassen om hun werkvloer toegankelijk te maken, geven het bezoek een extra dimensie. We zien dan niet alleen het eindproduct, maar ervaren en leren ook hoe het is ontstaan. We kunnen ons daarbij verwonderen over hoe eenvoudig alles vanuit de zaal lijkt, maar hoeveel werk het achter de schermen blijkt. Hierin schuilt een geweldige kans om bezoekers nauwer te betrekken bij wat een museum of theater behelst."*

'Backoffice in de coulissen'

De coulissen blijft nog een plek met best wat verloop gedurende een week. Daaom zal er afstemming nodig zijn om de wensen en behoeften van alle gebruikers te vervullen, maar ook een respectvolle houding ten opzichte van het vaste personeel. Voor hen is er voldoende privacy en rust nodig, bv. door het voorzien van stilteplekken, aparte ruimtes om met de eigen dienst samen te zitten, aparte ruimtes om externen te ontvangen, enz. Of ook wel "een backoffice in de coulissen". Niet alle verenigingen, artiesten en andere stadsdiensten kunnen er zomaar binnen en buiten wandelen.

Kruisbestuiving

De stadsdiensten zullen niet 'toevallig' een gebouw delen, maar gaan nauw samenwerken. Dit vraagt een grote aanpassing, zowel ruimtelijk als organisatorisch. De verschillende diensten zien hier heel wat voordelen in. 'Kruisbestuiving' en 'delen waar kan' moet dus zeker gestimuleerd worden, bv. door het voorzien van de gedeelde personeels-/leraarskamer maar ook door gedeelde werkplekken (eventueel ook voor andere stadsdiensten) en vergaderzalen (eventueel ook in het cultuurcafé of in leslokalen buiten schooluren), enz. Ook kan een bureau voorzien worden voor de schepen/directie tussen het personeel. Zo wordt de afstand met het bestuurlijke niveau verkleind.

Een thuis voor werknemers

'Een derde plek' houdt een plek in waar vaste werknemers zich thuisvoelen en tot zichzelf kunnen komen. Het moet mogelijk zijn om te kiezen wanneer je wil interageren met anderen en wanneer niet, het mag geen verplichting zijn. Kleine ontmoetingen tussen collega's kunnen ontstaan aan de koffiemachine of door samen te lunchen.

Werken op maat

De backoffice bestaat zo uit een balans van een open werkplek, al dan niet gedeeld met externen (co-working), en intieme plekken, die focus bieden. Het personeel kan hier zelf de keuze maken welke werkplekken zij benutten afhankelijk van persoonlijke voorkeur of het moment.

Muntpunt Brussel
> open werkplekken

